

# تۆرك يوردى

ناشرى : تۆرك يوردى

مدىرى : آقچوره اوغلى يوسف

يىل ۳

صاى ۹

۹ كاتورمانى ۱۳۲۹

## ملي ادبيات مسأله می

۳

## ادبيات و مليت

ملتری طوتان قلعه لر دکل ، زنکین بر لسانه ینه زنکین بر ادبیاتدر - بو حقیقتک  
یا کایش تفسیرلری - نوکود کتابلری - روسهل ده پیه رک دبدرلری - آرتور شوکنتک  
ادعاسی - شاعر تماماً سربست بر روحه مالک اولالی - یکی یونان ادبیاتی - ادبیاتده مکتب  
اولاز - فرانسه آلپستلری : هومر و شکسپیر - فرانسه سنبولستلری - لاسونک  
قناعی - روماننیم - نوردووک خطاسی - روماننیم ملی غروردن دوفار -

غالبا آرسطویه « کوزل نه در ؟ » دیه صورمشلر . « اونی یالکز کورلر  
ییلمز ! » جوابی ویرمش ؛ بن ده ملیت عاینده بولونانلره - بو مدهش کورلره -  
بکا « ملیت نه در ؟ » دیه سورارلر سه « کوره ییلمیور سه کز اطراف کزه باقیکز ،  
انکیزلر وار ، فرانسلر وار ، آلمانلر وار ، حتی صربلر ، بولغارلر ، یونانلیر  
وار . ایشته سزک انسانیته طاپیندینکیز یکرمنچی عصرده کی مجادله لری و ینه  
سزک « انسانیت » محصولی ظن ایتدی کیز مدینتی غرور و تفوق حسیله یاپان  
آلر او خویانک دکل ، بو حقیقتک ، انسانیتک دکل ، ملترک آلریدر ...  
هانکی کتله ملتدن محروم ایسه - شیمدی به قدر بزم باشمزه کلدیکی کی - نه  
مدینته کوچوک بر ایشیق ویرد ، و - هیات ! - نه ده یاشار .. » بن بو سوزلره  
اکتفا ایدرم ، اونلره قلینده ملی سودا طاشیانلرک درین و لاهوتی ذوقندن  
بخته بیله تنزل ایتم ...

ملتری طوتان طاشدن ، طوبراقدن ، جلیکدن یایلمش قلعه لر دکلدر ؛  
زنکین بر دیل و بو دیلک اوستنده یوکسلمش ینه زنکین بر ادبیاتدر ؛ اویاه که  
عصرلرجه اول استقلالی غیب ایدن نیجه ملتر واردر که وطنلرینک اوستنده  
اسن استیلا قاصیرغهلری اونلرک کوکنی قازیه مامش . و بر کون ینه میدانه  
چیقمش لردر ؛ چونکه او ملتر ماضیه زنکین ادبیاتله تنوج ایتمش زنکین  
لسانلری محافظه ایتمش لردر ، و چونکه ملیتله لسان بر در .  
ایشته بو حقیقت ، ملترک انقلاب و تجدد آنلرنده ادیبلری زیاده جه

اوغراشدیریور، وجوده کتیر دکاری اثرلری ملیت حسی و فکریله دولدیریورلر؛ نتیجه بر دکدر: بعضاً محتشم، پروانز سسلر یوکسه لدرک، ادبیات موقعندن اینیور؛ چونکه او سسلر، «خلقه دوغری» کیده رک ملتک روحندن، و اورو حک دریندکلرندن الهاملر طویلایان بر «صنعت» عاندر. نه چاره که هر زمان بویه اولیور، بعضاً یولنی شاشیریور «خلقه دوغری» دکل؛ «منطقه دوغرو» ایندیریور، «خلق ایچون ادبیات» اولق ایستیور، اوزمان میدان چیقان اثرلر دینه بیایرکه اصلا شعر و صنعتله علاقهمی اولیان «توکود» کتابلریدر؛ عینی زمانده بونلر بو وظیفه یی ده «توکود ویرمک» یی ده یابه مازلر؛ چونکه برملته نجات یولنی کوسترمه جک قورو نصیحتلر دکل، اوکا ضرور ویرمیلان یوکسک تلقینلر صحیح و صمیمی ادبیاتلردر. «روسه لدمیه رک» [۱] دیدیکی، بو قید ایله، دوغریدر؛ او دیورکه: «کوزم لک، ابی نک اشتیاق ایله دولو، جاذبه لی شکلیدر، و بو جاذبه، بزم ایچون اخلاقی فعالیتک عمده سیدر؛ هر اخلاقی فعل کوزم لدر، و اصلاً بر کوزل یوقدرکه اخلاقی بر قیمته مالک اولماش اولسون؛ چونکه هر کوزم لک تربیویدر؛ مربی، کنجک روحنی جدأ کوزم لشدیردیکی وقت، بدیی حیات ایچنده اخلاقی حیات، بر اعتیاد حالی آلیر..» آلمان ادبیات تاریخن یازان «آرتور شوکه» ده «ابتداعی original بر ادبیات یایمق، مان یاراتمق دکلیدر؟» دیور [۲] یعنی شاعر تماماً «سربست بر روح»، مالک اولمالی و «صنعت» دن باشقه برشی دوشونمه لیدر؛ کافی که قلبنده ملی برغرور طاشیسن، و بوملی ضرور اوکا شو و یا بوشخص، یا خود ملتی تقلید یولنده «reflet کولکه»، حسله دولو اثرلر یازدیرماسین.. بونک خارجنده کندیسنه کیم بر فکر درمیان ایدر، «فلان مسئله دثر بر شعر، بر رومان، بر تماشا قلده آلیکیز!» دیرسه «کوته» نک مشهور جوابی ویرملی در: «هایدی کندیکه بر باشقه

[۱] «Idéal esthétique» بدیی مفکوره «عنوانی کتابک بالخاصه ۱۵۲ نجی

صحیفه سی.

[۲] «Littérature allemande» آلمان ادبیاتی «عنوانی کتابک ۳۲۱ نجی

صحیفه سی.

اوشاق آرا!...، خلاصه تقلیدی بر ادبیاتک نه درجه قیمتی یوقسه «خلق» ایچون، فکریله میدان چیقاجق یازیلرکده او نسبتده قیمتی یوقدر، یوکسک هاجس وابتدای بر ادبیات یایمق.. ایشته قلینده ملیت سوداسی طاشبان جدی صنعتکارلر ایچون غایه...

مع مافیه بو حقیقت، تجدد هنکامه لرینک جوشی و خروشی آره سنده بردن بره میدان چیقماز؛ شمدی بزده اوتوز سنه اول یونانستانده اولدینی کی... اوزمان یکی بر طرز «ابداع» ایتمک ایسته یونان ادیبلری بر مدت «ساخنه» اثرلر یازمقدن باشقه برشی یایماشلردی؛ او وقتک شهرتلی تماشاچیلرندن متوفی «د. قورومیلایس» ظاهرده قلاسیق ادبیاتدن یوز چویردی، آلکساندر دوما کی، ساردو کی، لاییش کی فرانسز ادیبلرینی استناد طانییدی. نتیجه ده صنعتک آکلادینی کوزهلکی تجلی ایتدیره بیلیمکدن محروم قالدی؛ چونکه فرانسز حیاتیله یونان حیاتی آره سنده کی فرق، ذوقک ضیاعنه سبب اولمشدی. مع مافیه تجدد هنکامه لرینک بو شاشقیناقلری بدینی ویره چک برماهیتی اصلا حائر دکلدرد. بویوک تهلکه بو شاشقینلغه قربان کیدن صنعتکارلرک شخصلرینه انحصار ایدر؛ اولر ادبیات ناریخلرنده بر سطر بیله التفات قازانه مازلر. فقط بو قیمتسز یازیلر ایلریده محشم بر تکاملی دوغوره بیایر. نته کیم ینه یکی یونان ادبیاتک صوکه دوره سنده قوش باقیشی برکوز کزدیرمک مدعای انبات ایدر: «قسطنطین قریستومانوس» ک [اوج بوسه]، [صنی بیک] «اسپرومه لاس» ک [قیرمزی کوملک]، «غره غوار قسه نوپولوس» ک [قرمزی یوللر] کی اثرلری او قدر قیمتی حائر درکه بونلردن چوغی آوروپا ادبیاتلرینه بیله نقل ایدلشلردر؛ بر جمله ایله، یکی یونان ادبیاتی یا کلش یوللرده بر مدت دولاشدقدن صوکره کندی شهرانی بولمش، ابتدای و هاجس بز روح قازانه رق یوکسلیمکه باشلامشدر.

بو بحثده بر نقطه یی ده قورجالامق ایسترم: حقیقی بر صنعتکار «مکتب» ده طانیماز. اساساً ادبیاتده «مکتب» دیمک شخصیت و مسلکک تولومی دیمکدر؛ یک مشهور بر مثال آله جفم: فرانسزلرک صوکه دوره ده یتیشه رک «ره آلیسم»

عنوانی بر مکتب تأسیس ایدن رومانچیلرندن چوغنک ناصل ونه کبی شیر غائب  
اییدیکنی، بو ادبیاتی آز چوق بیلنلر خاطرلار؛ اونلر «ره آلیسم» نامنه،  
«حیاتده نه کورورسهک شخصیتتمیزی قاریشدیرمقسزین، عینیه اثرلرمزه عکس  
ایتدیرمچکنز.» دیدیلر؛ حالبوکه «نورداو» ک چوق ایی تشریح ایتدیکی کبی  
نتیجهده حیاتی چامور کورمک و کورتمکدن باشقه برشی یایمه مشلردر؛ فرانسیز  
ادبیاتنه قیمتی بر تاریخ هدیه ایدن «کوستاوانسون» ک قوانجه، افلاسلیرخیده  
بو حاضر لامشدر. ایسته ادبیاتده مکتب انسانی بویه اوچوروملره آناز وادعا  
ایتدیکی عمدهیهده رعایتدن منع ایدر. فرانسیز ره آلیستلری، بوتون ادعالرینه  
رغماً اکثریا «réalité» شاییت «نی کورمه مشلردر؛ چونکه او، قاعده لره اسیر  
اوله رق کوریلهمز؛ اونی کورمچک کوز بالعکس هرتورلو قیدن آزاده، نافذ  
وسربست اوله جقسدر. عینی زمانده «ره آلیسم» ده دیگرلری کبی، برمدت  
«مودا» اولمش، صوکره اورته دن قالمش بر طرز دکلدیر؛ بونلرک هپسی  
صنعتک هر دوره سنده موجود ایدی. «آلبالایه» کوره، «ره آلیسم» ک  
حقیقیسی «هومر» ده در؛ چونکه اونک اُنک طوغری معناسی مجرلردن اوزاق  
قاله جق، روحی، حیاتی، طبیعتی جانلی تصویرلره آکلانه بیله چک بر قلمه مالک  
اولمق در. بو معنا ایله اُنک بیوک ره آلیستلردن بری ده انکلیزلرک ثولمز شاعری  
«شکسپیر» در؛ تماشالری، بوتون بر حیات وحرکتدر: صحنه لرک تعاقبی،  
هیجان وانفعاللرک قوت وسمیمیتی، وزنده بیله قاعده نی بیرتمه سی، خلاصه  
بوتون بوجالائی بزم «ره آلیته» نی، واونک طبقی بر سینه ماطوغراف  
شریدی کبی «continu» متمادی، اولدیغنی، ینه بر «continuité» متمادیلک «ایله  
تقریر ایدیور؛ ایسته حقیقی ره آلیسم».

ادبیاتده مکتب طایفه نک ضررینی، علینده بولونان «فرنان غرماغ» ده  
داخل اولدینی حالده سنبولیسیمه تابع فرانسیز شاعرلرنده ده بوله بیلیرز: بو  
مکتبک منتسبلری کیت کیده او درجه دار بر چرچیوه اییجه بوزولمشلردرکه  
همان هپسک بوتون کتابلرنده کی موضوعلرک لیسته نی یایمق ضایت قولایدز:  
آقشاملر.. سسلسزلکلر.. آباזורلی لامبه لردن دوشن کولکلر.. هیچقریققلر..

مهادیاً طاق طوق ایدن دیوار ساعتلی و صوکره بیتمز توکنمز حزن و ملال...  
 هپسی بوقدردر ا اشته بودار چرجوه کندیلرندن صوکره کلنلری بیقدیردی،  
 «لانسون» کوره بو بزکینلکدن دولایی یاربینکی فرانسه ادبیاتی «رومانتیسیم» ک  
 «سنبولیسیم» ک امتزاجتدن متولد بر «integralisme» هرشجیلک «بورونه جکدر»  
 بونک معناسی، شاعرلرک قابیلرینه اقتفا و «مکتب» دن اوزاق بولونمه لرسه  
 نه اعلا...!

«رومانتیسیم» ایچوند بویله اولمشدر، اونی «حقیقتدن قاجق»، اوزاق  
 واسکی مملکتلره کیتیمک مکتبی، دیه خلاصه ایتمک ایسته یئرلر آلدانمشلردر؛ بو  
 یا کلش تلقی فرانسه ده «لوقونت دولیل» کبی شاعرلر بیتشدرمشدر که نتیجه سی  
 یارناسیه نلرک قلبدن دوغان هیجان و انفعالردن اوزاق، پلاستیک شعرلر یازمق  
 ایسته یین عقیده لر یقه قدر دایانمشدر. ادبیات مسئله سیله اوزونجه بر مدت  
 اوغراشدیغنی سویله یین «ماقس نوردانو»، «انسانلق ذکاسنک محصوللری  
 آره سنده»، ادبیاتدر که بشریتک بنیه سینه عارض تغیر و اغتشاشلری هیسندن  
 اول کویستر، دییور و بویک دوغری سوزدن صوکره آلمان رومانتیسیمه  
 کچهرک، بو ادبیاتک منبعی روسو طرفندن تلقین ایدیلن فکرلرده بولویور.  
 اوکا نظر آ رومانتیسیمک غایه سی بو کونکی حیاته مسند، صنعی و خیالی بر عالم  
 یازاتمقدر، ملتلی مفسکوره جی یاپان روسو فلسفه سنک آلمان رومانیکلرینه -  
 بو اعتیاده - تأثیری قابلدیر؛ فقط بر طرفدن کندی عرقی ایچون یوقدن بر  
 وطن جیه قارمق ایسته یین، اوتیه طرفدن هراجتماعی حقیقه یالان دین  
 بو مفسکوره دوشمانی یهودی متفکرینک مقصدی باشقه در؛ او کندی  
 ادعالری قوتلندیرمک، ادبیاتک بیله بو کونکی مدنیتدن خوشنود اولمادیغنی  
 کویستریمک استیور؛ حالبوکه رومانتیسیمی یاپان، دوغریدن دوغری یه قاعده جیلکه  
 و تقلیده دوشمان اولان «حدس» ملکه سنک عصیانیدر؛ یوقسه چرجوه لی بر  
 مکتبیدن صوکره یینه چرجوه لی بر مکتب جیقارمق دکلدیر؛ حدسه بو عصیان  
 یاپدیران عامل ده «ملیت» ک و «ملی ضرور» ک نظر اهریدر.

## ۴

## احمال

ملی ادبیات ملی وجدانله دوغار - صنعت ابداع دیمکدر ؛ خلقه دوغرو ادبیات اولور ، خلق ایچون اولماز - بوکونه قدر صاحبی اولدیغمز ادبیات - صوک سوز .

ملی ادبیاتک حقیقی معناسی هاجس وابتداعی بر ادبیات دیمکدرکه مشترک بر وجداندان محروم ، قلبیده ملی غرور طاشیمیان فردلردن مرکب ماتلرده بولونماز ؛ اجتماعی و ادبی تاریخلرک قارشیلقلی تدقیقی بونی انبات ایدر . ادبیاتده تقلید و مکتب ضرردن باشقه بر نتیجه ویرمز ؛ اساساً تقلید ، تفوق حسنک یوقلغی کویسترکه شاعرلر بو موقعده قالدیقه « ابداع » دن محروم اوله جقلرینه شبهه یوقدر ؛ حالبوکه صنعت ، ابداع دیمکدر . بو نقطه دن باقیلیرسه ، ادبی شخصیتلری مطلق قاعده لر اوستنده یوروتماک ایسته یین مکتبده برنوع تقلیددر .

هاجس وابتداعی اولان ملی ادبیاتک « ناسه عاند نسغ » . مالک اولماسی دیمک ناسه منطقله نوکود ویرمه سی دیمک دکلدر : ادبیات حیاتده کی کوزللیکلری کشف ایچون « خلقه دوغرو » کیتمه لیدر ؛ فقط اصلا « خلق ایچون » اولمامالیدر .

ملی ادبیاتی بو معنا ایله آ کلامق ایسته یهرک علیهنده بولنانلر نه قدر حقسنزاق ایتمیشلرسه ، ینه بو معنا ایله آ کلاویه میهرق قبول ایدنلرده بیوک بر تهلیکده کیرمشلردر .

بر جمله ایله ادبیات خاق سویه سنه اینمز ؛ یالکیز خلقلک روحندن ادبیاته بر شعریلک خاصه سی واردکه ایسته بو ، انقطاعه اوغراممالیدر .

بوکونه قدر صاحبی اولدیغمز قلاسیق یعنی تقایدی و مکتبی ادبیاتک بوشلغی صوک کونلرده تماماً آ کلاشیلمشدر : ملیت معارضلرندن یعقوب قدری ک بیلله بر مقاله سنده « عثمانلی ادبیاتی دینلن شیئک تورکلیکه هیچ علاقه سی یوقدر ، او عجمله شمش فرانسه زلاشمش بر بیرانس ادبیاتی در » دییوردی . شهاب الدین سلیمان بکده « اوت شیئدییه قدر ملی بر جریان ایله غدا یاب اولمش ، بو زوالی مملکتک ، بو زوالی دیارک امراض اجتماعیه سی ، مصائب حیاتیه سی

احتیاجاتی ، غایه‌سنی کوستره‌جک بر ماهیت کسب ایتیش ادبیاته مالک دکلز ،  
دیه کدرله‌نیور .

ایچه اوزون سورن مقاله‌می بئیرمک ایچون صوک بر سوز سوبله‌یه‌جکم :  
تورکر حقیقی ، ملی بر ادبیاته‌مظهر اوله‌جقلردر ، چونکه «ملی وجدانلری»  
دوغمشدر ، بن بو ملی وجدانک دوغیشنی خیلی زمان اول بر جوق نظام‌لرله  
کورمشدم ، حقیقی و ملی ادبیاتک دوغه‌جغنی‌ده اسکی ادبیات صاحب‌لرندن سلیمان  
نظیف بکله آرقاداشارینک تلاشندن آ کلیورم ...!

قاضی کوی ، ۱۲ تشرین اول ۱۳۲۹

علی جانب

## تاریخ و آثار عقیق

بولغارلرک منشائی

برنجی قسم

دولغا رطونه بولغارلرینک لساندره ماضرنه اماره‌لر

( باشی ۱ نجی بیلک ۱۷ نجی صایسندہ )

( مختلف کلمات ( مابعد )

سلکی ویا شلکی — Salki ، Silki . ابن فضلانک مکتوب‌لرندن

مقتبس کلمات میاننده اولوب صورت تلفظی و معنای اصلیی الآن یک مہمدر .

سلفورسکی اسلاو - روم الفاظی اولان «سلقو» و «واسلقو» کلماتندن مشتق بر

سوز کبی تلقی ایدرسده بولغار پروفیسوری شیشمانوف محرد موسی‌الیهک

مطالعہ‌سنی کولونج بولیور . محرد کرقاری اسلاو لسانندہ مستعمل Salko

Sulko ، Silka ، «شولو» Sekulo ، «شیلکو» Schilko و الح کلماتی بالادہ

مندرچ «سلکی» ویا «شلکی» کلمہ‌لریلہ مقایسه ایتسکده در ، قازان دارالفنون